

ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА НАУЧНАТА И ИНОВАЦИОННАТА ПОЛИТИКА В ПРОГРАМАТА НА ДОНАЛД ТРЪМП

Марияна Димитрова Димитрова

Висше училище по телекомуникации и пощи – България

Резюме. В настоящия текст са разгледани четири проблематични области, представени в програмата на президента на Америка – Доналд Тръмп. Областите са в сферата на иновациите и НИРД, данъци и такси за НИРД, развитие на ширококолов достъп и телекомуникации, интернет и дигитална политика.

Keywords: innovation; technology; research and development; taxes and budget; broadband; telecommunications; internet; digital market

Иновациите и развитието на технологиите са от критично важно значение за растежа на доходите и за националната конкурентоспособност. В кандидатпрезидентската кампания Доналд Тръмп се фокусира върху въпроси, близки на политиките за технологията и иновациите. Бяха представени и въпроси, свързани с политически позиции за данъците и търговията.

По време на кампанията си той изразява ясна позиция за Китай, според която федералното правителство трябва да обръща внимание на проблемни области, като валутни манипулации и кражба на интелектуална собственост. В началото на август Доналд Тръмп представя своя икономически план, който включва намаляване на корпоративните данъци с до 15%, което позволява неограничен лимит за цялостно оборудване през първата година като разход, облагане на доходите от чуждестранни източници, които да се репатрират с 10%, и значително намаляване на федералния регламент. Общата философия на програмата му обхваща политиките в областта на технологиите, иновациите през призмата на търговията, като цяло. Той поставя следните позиции като водещи в икономическия си план.

– Обща консервативна позиция за значително намаляване на бизнес данъците и подзаконовите актове, включително и значително намаляване на корпоративните данъци.

– Поддръжка на силна вътрешна сигурност с възможно въздействие върху отслабеното криптиране чрез правилно разработени интернет и дигиталната политика.

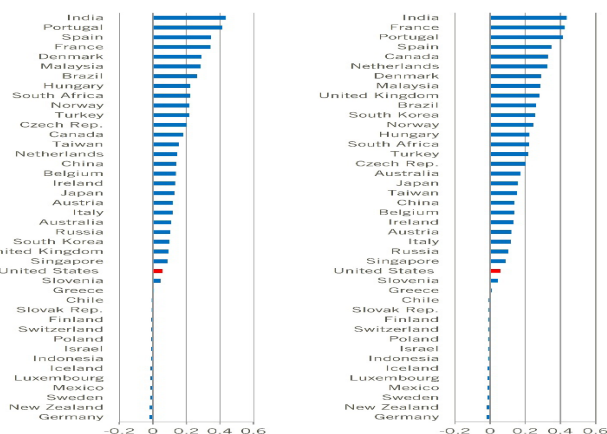
– Укрепване на търговското правоприлагане, включително и предоговаряне на съществуващи търговски сделки.

Според Доналд Тръмп първата и съществена проблематична област за икономическа конкурентоспособност е областта в технологиите и НИРД.

Област I – Технологии и научноизследователска и развойна дейност

Всички нации се съревновават за лидерство в иновациите в световен мащаб. Страните все повече признават значението на координираните национални иновации и научноизследователски стратегии за движещ нарастващ растеж и стимулиране конкурентоспособността на техните бизнеси и предприятия. Това обяснява защо повече от 48 държави са създали национални иновационни стратегии и се насочват към национални иновационни инвестиции. Според проучване и сравнителен анализ, направен чрез В-индекс на ITIF на 56 водещи страни, американските политики попадат в 10-те най-добри. Това до голяма степен се дължи на факта, че американското правителство в абсолютна стойност прави най-големите инвестиции за НИРД от всички страни в света, но като дял от общите разходи не е на равнището на Корея и на някои водещи страни в същата област. В научноизследователската и развойната дейност (НИРД) по отношение на историческите норми и партньорските нации (на глава от населението) Америка предлага все по-малко привлекателни стимули за НИРД. Всъщност американската НИРД е на 27-о място (фиг. 1 и фиг. 2), като е сред най-щедрите в света според ITIF.

САЩ В-Index ранглиста

Фигура 1. НИРД съотношение на данъчната субсидия за големи предприятия

Фигура 2. НИРД съотношение на данъчната субсидия за средни и малки предприятия

Източник:
<https://itif.org/>

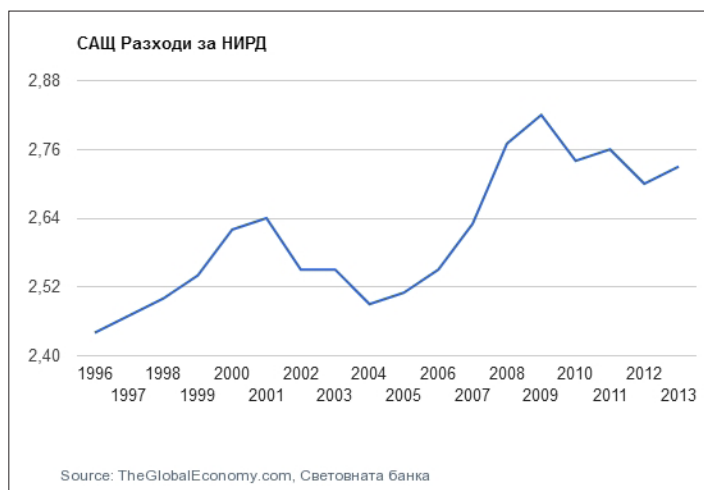
Изчислено: $V\text{-индекс} = \frac{1-A}{1-t}$

където: A = нетната настояща дисконтирана или осъвременена стойност на разходи за амортизации, данъчни кредити и други научни и развойни данъчни облекчения на разположение (т.е. след облагане с данъци на разходите);

t = ставка за корпоративен данък върху доходите.

Фигура 3. Разходи за НИРД на САЩ по доклад на Световната банка

Източник:
Световна банка

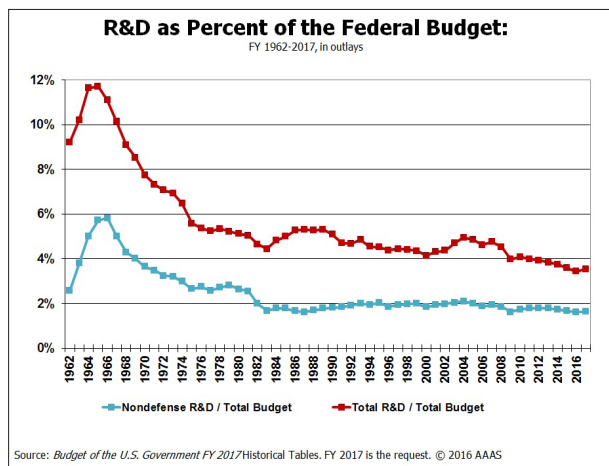

От 2000 г. до 2004 г. разходите за НИРД имат колебливо движение надолу, показано на фиг. 3. От 2004 г. до 2009 г. се наблюдава плавно нарастване на разходите за НИРД, като за периода 2008 – 2009 г. са отделени най-много средства. Това най-вероятно се дължи на стабилната икономика в световен мащаб. След 2009 г. отново се наблюдава спад в разходите за НИРД поради възникналата финансова и икономическа криза в световен мащаб. В абсолютни стойности САЩ са паднали до девета позиция в Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) по отношение на изследователски разходи на глава от населението. Федералната субсидия за НИРД, като дял от БВП, е най-ниската от години насам, това е довело до падане в класацията. Колебливото финансиране на федералната НИРД също обяснява защо Америка е слязла от 24-то до 39-о място в класацията на ОИСР в държавното финансиране на университетска НИРД. За да бъде възобновена държавната НИРД до средните нива през 80-те години, държавното правителство ще трябва да инвестира 65 милиарда долара повече годишно. Това е от значение, защото федералното финансиране за НИРД е решаващо за американските иновации, както Information Technology and Innovation Foundation (ITIF) отбелязва в множество доклади. В подобна ситуация се намират и множество други политики в подкрепа на иновациите, включително патентната реформа и техническият трансфер.

От графиката се вижда, че от общите разходи за НИРД, които са 12%, са изразходвани 6% от общия разход на БВП през 1966 г., за НИРД в областта на отбраната. След което се забелязва рязък спад в използваните средства за НИРД до днешно време, разходите са някъде около 4%. САЩ инвестира мно-

го повече ресурси в НИРД, отколкото Европа, включително България, по данни на „Евростат“.

Държавните инвестиции като процент от държавния бюджет за НИРД

Фигура 4. Държавните инвестиции като процент от държавния бюджет за НИРД

Източник:

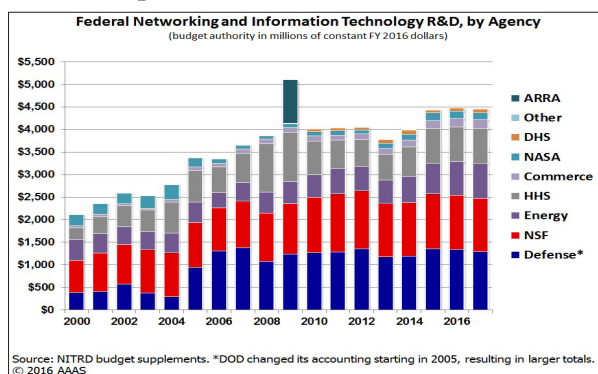
<http://www.aaas.org/sites/default/files/Budget%3B.jpg>

Разходи за научни изследвания като процент от държавния резерв на САЩ за НИРД в различни области

Фигура 5. Разходи за научни изследвания като процент от държавния резерв на САЩ за НИРД в различни области в млн. долари

Източник:

<http://www.aaas.org/>

На фиг. 4 се забелязва, че най-голям разход от държавния бюджет е отделян за отбрана, национален научен фонд, здравеопазване и човешки ресурси, правна система. От 2006 г. до наши дни отделяната сума за отбрана поддържа високи нива, което най-вероятно се дължи на засилените военни конфликти в световен мащаб. От началото на разглеждания период отделените средства за националния научен фонд са без значителни промени и поддържат постоянни величини. Г-н Тръмп изразява ясна позиция за стимулиране на инвестиции в частния сектор за НИРД.

Област II – Данъци и бюджет за НИРД

Правителството може да стимулира иновациите, като създаде благоприятен климат за инвестиции в частния сектор. Това прави американския данъчен кодекс по-конкурентен с другите държави, като същевременно ще се подсили данъчната политика, насърчавайки частния сектор да инвестира в НИРД. ITIF твърди, че американският данъчен кодекс трябва изрично да насърчава международната конкуренция на американския бизнес и да окуражава иновациите, като предоставя стимули за двигателите на производителността и иновациите. Например: инвестиции в НИРД, ново капиталово оборудване, особено в информационната и телекомуникационната технология, обучение и квалифициране на работната сила.

САЩ сега е с най-високия процент, комбиниран федерален – държавен корпоративен данък сред страните в ОИСР – 39,2%. Това е единствената държава в ОИСР, в която задължителната ставка за корпоративния данък не е намаляла през периода 2000 – 2012 г. Все по-голям брой страни използват данъчни стимули за НИРД като ключов компонент за стратегическо икономическо развитие на ръководните иновации, докато Америка се нарежда пониско в класацията за данъчно стимулиране в НИРД в сравнение със страните в ОИСР от края на 80-те години; през 2004 е едва на 14 място в ранглистата, а през 2012 – на 27 място. Държави като Бразилия, Китай и Индия предлагат по-щедри условия в сферата на данъчните кредити за НИРД, отколкото Америка. Тя трябва да увеличи броя на иновациите на данъчния кодекс, като въведе по-голямо сътрудничество между данъчните кредити за НИРД и облагане на приходите от нови патентовани продукти на преференциални цени.

За сравнение по данни на „Евростат“ за страните членки на ЕС се забелязва, че за периода 2005 – 2014 г. разходите за НИРД бележат ръст със 140% в абсолютна стойност.

Таблица 1. Разходи за НИРД (млн. евро)

	2005 г.	2014 г.	2014 / 2005%
ЕС-28	202 128.7	283 009.4	140.0
България	106.4	335.5	315.3
Гърция	1 153.5	1 481.8	128.5
Хърватия	312.4	329.9	100.9
Румъния	326.9	575.1	175.9
Словения	412.9	890.2	215.6
Сърбия	-	256.5	-
Турция	2 286.9	5 844.6	255.6
Германия	55 739.1	82 866.0	148.7
Финландия	5 473.7	6 512.1	118.9
Швеция	10 608.7	13 611. 9	128.3

Източник: „Евростат“

Сравнителният анализ на разходите за НИРД на глава от населението дава представа за равнището на осигуреност на науката в страните в ЮИЕ по данни на „Евростат“. С изключение на Словения и донякъде Гърция, всички страни от Югоизточна Европа са с показатели твърде далеч от средното в ЕС-28. Изоставането по този показател е огромно въпреки напредъка на страните от ЮИЕ през анализирания период. Това е една от причините за затруднения при осъществяването на европейските научноизследователски програми с участието на страни от ЮИЕ.

Област III – Широколендов (високоскоростен) достъп и телекомуникации

Живеем в информационнобогат свят, в който хората все повече зависят от съвременните дигитални мрежи, за да могат да свържат смартфоните и компютрите си към жизненоважни бази данни и системи за обработка на информация в облака. Възможностите на информационните технологии да подобрят качеството на живот и икономиката, се развиват в бързи, надеждни и широкоразпространени цифрови мрежи. Иновацията в мобилния свят се развива главоломно, като следващото поколение кабелни мрежи формират основата на всички цифрови мрежи. Широколендовата и телекомуникационната политика са в дебят, който се фокусира в различни въпроси, като:

- средства за управление на радиочестотния спектър;
- характера на нетните неутрални регламенти;
- трансформацията за телекомуникационните субсидии и програми за стимулиране на внедряване и използване на интернет.

Област IV – Интернет и дигитална политика

Дигиталната икономика е движещ ключ за американската конкурентоспособност и икономическия ръст на страната. Федералното правителство трябва да следва политики, насърчаващи приемането и използването на информационните технологии (ИТ). Политиците трябва да използват лек натиск за регулиране на законното използване на цифровите технологии и да заемат твърда позиция за регулиране на нелегитимното използване на цифровата дейност (технология), например компютърните престъпления и онлайн пиратството. Много технологии, като интернет на нещата, не са чисто частни стоки и излагат това, което икономистите наричат вторични мрежови ефекти. Политиците трябва да си сътрудничат с частния сектор, да се даде възможността за стабилно разработване и използване на такива технологии. Необходимо е администрацията да предостави проекти за интелигентни политики и да промотира насърчаването и приемането на съществено важни технологии *с цел повишаване на производителността*. Такива са:

- телездраве;
- изкуствен интелект;
- интелигентни транспортни мрежи и системи;

- електронно правителство;
- въпроси за комплексна политика, свързана с широк спектър от проблемни области, като киберсигурността;
- авторското право;
- електронната (дигиталната) търговия.

Изводи

1. САЩ остават страната с най-голям обем инвестиции в света, независимо че по темп има лек спад, като абсолютна стойност е най-добре представената държава.
2. Държавният бюджет отделя най-голям дял за НИРД.
3. Политиката на Тръмп е стимулиране на инвестиции за НИРД в търговски сектор.
4. Америка е държава лидер в развитието на информационното общество, технологичния обмен и дигиталната политика.

NOTES/БЕЛЕЖКИ

1. Авторът е студент във Висше училище по телекомуникации и пощи.
Консултант при разработване на настоящия текст е проф. д.ик.н. Росица Чобанова, катедра „Мениджмънт в съобщенията“, Факултет по телекомуникации и мениджмънт, Висше училище по телекомуникации и пощи.
E-mail: r.chobanova@utp.bg.
2. <https://itif.org/>
3. Световна банка
4. „Евростат“
5. www.globaleconomy.org

MAJOR CHARACTERISTICS IN THE PROGRAM OF PRESIDENT-ELECT DONALD TRUMP

Abstract. This paper is considered four areas of the concern presented in the program of the President of America, Mr. Donald Trump. These areas are in: innovation and R & D, taxes and R & D, development of broadband and telecommunications, Internet and digital policy.

✉ **Ms. Mariyana Dimitrova Dimitrova**
University of Telecommunications and Post
Sofia, Bulgaria
E-mail: Mariyana.dimitrova1@gmail.com